

ĐÁNH GIÁ TÀI NGUYÊN ĐỊA CHẤT CHO LOẠI HÌNH DU LỊCH THAM QUAN, TRẢI NGHIỆM GIÁ TRỊ ĐỊA CHẤT GẮN VỚI DI SẢN VĂN HÓA ĐÁ Ở PHÚ YÊN

Nguyễn Thị Ngân^{1,2}

¹Trường Đại Học Phú Yên; ²NCS. Học viện Khoa học và Công nghệ Việt Nam

Ngày nhận bài: 12/05/2021; Ngày nhận đăng: 03/06/2021

Tóm tắt

Bài báo tiến hành đánh giá tài nguyên địa chất gắn với đá ở Phú Yên theo hệ các giá trị gồm 4 tiêu chí: giá trị đa dạng địa chất, giá trị mỹ học, giá trị độc đáo - đặc sắc và các giá trị đi kèm để xác định được mức độ thuận lợi của dạng tài nguyên này cho phát triển du lịch. Từ đó đưa ra các định hướng khai thác giá trị tài nguyên địa chất ở Phú Yên cho phát triển du lịch, tạo nên sản phẩm du lịch đặc thù của địa phương.

Từ khóa: Đánh giá, tài nguyên địa chất, du lịch, Phú Yên

1. Mở đầu

Theo xu hướng phát triển của du lịch hiện nay là tạo nên các sản phẩm du lịch độc đáo, đặc sắc, tiêu biểu của từng địa phương, tạo nên sức cạnh tranh với các địa phương khác, thì việc tạo ra những sản phẩm du lịch độc đáo, tiêu biểu của Phú Yên trong giai đoạn hiện nay là cấp thiết. Tuy nhiên, để tạo nên được các sản phẩm du lịch đặc trưng của Phú Yên, trước hết phải có tài nguyên du lịch đặc biệt. Xét về tài nguyên thiên nhiên để phát triển du lịch của Phú Yên cho thấy, dạng tài nguyên có tính độc đáo, đặc biệt đó là hệ thống các điểm tài nguyên thiên nhiên gắn với đá mà điểm nhấn là gành Đá Đĩa - di tích cấp quốc gia đặc biệt của Phú Yên.

Tài nguyên thiên nhiên gắn với đá ở Phú Yên rất độc đáo và đa dạng, đó là các điểm lộ bazan dạng cột (gành Đá Đĩa, Hòn Yến, gành Ông, vực Hòm, vực Song), các khối macma xâm nhập (núi Đá Bia,...), tạo nên các điểm thắng cảnh đẹp, độc đáo. Gành Đá Đĩa là điểm bazan phun trào dạng cột ven

biển thuộc dạng hiếm gặp trên thế giới. Bên cạnh đó, còn có các giá trị văn hóa gắn với đá (đàn đá, kèn đá, tường đá, giếng đá, chùa đá...) sẽ là những tài nguyên du lịch bổ sung quan trọng trong phát triển du lịch để tạo nên sản phẩm du lịch đặc thù của Phú Yên.

2. Quan niệm về tài nguyên địa chất, di sản văn hóa đá

- **Tài nguyên địa chất:** Là các dạng vật chất hình thành do quá trình địa chất tồn tại trong hoặc trên lớp vỏ Trái Đất mà con người có thể khai thác, sử dụng (thông tư số 50/2017/TT-BTNMT, ngày 30/11/2017).

Các tài nguyên địa chất này có thể được con người khai thác để phục vụ cho hoạt động kinh tế, văn hóa và xã hội, hoặc ở dạng tiềm năng.

Như vậy, tài nguyên địa chất tồn tại ở nhiều dạng khác nhau, tuy nhiên với phạm vi nghiên cứu là địa bàn tỉnh Phú Yên, tài nguyên địa chất được giới hạn là các diện lộ tự nhiên của đá cũng như chỉ đánh giá các giá trị của nó cho phát triển loại hình du lịch tham quan, trải nghiệm giá trị địa chất gắn với di sản văn hóa đá.

* Email: nguyenthingan@pyu.edu.vn

- **Di sản văn hóa đá:** Bài báo sử dụng thuật ngữ này theo Nguyễn Hoài Sơn (2011). Di sản văn hóa đá Phú Yên rất đa dạng, phong phú. Mỗi một di sản văn hóa đá đều hàm chứa những dấu ấn của chủ thể sáng tạo trong từng giai đoạn lịch sử. Các di sản văn hóa đá ở Phú Yên tiêu biểu như bộ đàn đá và cặp kèn đá Tuy An, các công trình kiến trúc chất liệu đá...

3. Phương pháp đánh giá

- Tiêu chí đánh giá:

Theo Lê Đức An, đánh giá tài nguyên địa chất cho phát triển du lịch cần xem xét các giá trị của nó. Một tài nguyên địa chất thường gắn với hệ các giá trị (gồm 4 tiêu chí) như sau:

1. **Giá trị đa dạng địa chất:** Đa dạng về địa hình - địa mạo, đa dạng về giai đoạn và kiểu thành tạo của di tích địa chất – địa mạo;

2. **Giá trị mỹ học gồm:** Giá trị cảnh quan thiên nhiên và giá trị cho du lịch địa chất, giải trí;

3. **Giá trị độc đáo, đặc sắc:** Bao gồm các vật thể và hiện tượng hiếm, độc đáo; tiêu biểu; có quy mô không gian đồ sộ và có tầm cỡ đại diện cho địa phương, quốc gia, khu vực hoặc quốc tế;

4. **Giá trị đi kèm:** Gắn với các giá trị văn hóa bản địa, di tích lịch sử... có tác động đến hoạt động du lịch.

Bài báo sử dụng 4 tiêu chí này để đánh giá cho tài nguyên địa chất gắn với đá ở Phú Yên cho phát triển loại hình du lịch tham quan, trải nghiệm giá trị địa chất gắn với văn hóa đá.

- Cách thức đánh giá:

So sánh, đối chiếu tài nguyên địa chất gắn với đá của Phú Yên với từng tiêu chí nêu trên xem xét đạt được những tiêu chí nào, để từ đó đưa ra kết luận (hay kết quả đánh giá).

4. Đánh giá tài nguyên địa chất cho loại hình du lịch tham quan, trải nghiệm giá trị địa chất gắn với di sản văn hóa đá

Từ các tiêu chí và phương pháp đánh giá đã được xác định, nội dung và kết quả đánh giá cho loại hình du lịch tham quan, trải nghiệm giá trị địa chất gắn với văn hóa đá như sau:

1) Đánh giá tiêu chí 1: Giá trị đa dạng địa chất

* **Tài nguyên địa chất ở Phú Yên có sự đa dạng về địa hình – địa mạo:**

Trên địa bàn tỉnh Phú Yên, có hơn 20 điểm thắng cảnh là các diện lộ tự nhiên của đá, tạo nên sự đa dạng của các kiểu địa hình – địa mạo. Các dạng địa hình như: núi đá, mũi đá ven biển (núi Đá Bia, mũi Điện hay còn gọi là mũi Đại Lãnh); gành đá ven biển (gành Đá Đĩa, gành Đèn, gành Ông, gành đá Hòa Thắng); đảo đá ven bờ (Hòn Yến, Hòn Nưa, cù lao Mái Nhà); vực đá (vực Hòm, vực Song, vực Phun), thác đá (thác H'ly)... đã trở thành những điểm đến hấp dẫn khách du lịch.

* **Tài nguyên địa chất ở Phú Yên đa dạng về giai đoạn thành tạo:**

Các thành tạo bazan ở cao nguyên Vân Hòa và phần rìa (bao gồm vực Hòm, vực Song, gành Đá Đĩa, gành Ông) thuộc hệ tầng Đại Nga (βN_2 đn) được hình thành do hoạt động phun trào núi lửa cách nay khoảng 5-6 triệu năm, thuộc thế Pliocen và có thể kéo dài đến Pleistocen sớm (cách đây khoảng 2,5 triệu năm) (Hà Quang Hải, 2015). Hình dạng của các khối đá trên gành đã thể hiện rõ các giai đoạn phun trào khác nhau. Những khối đá trên cùng được hình thành sớm nhất, do tác động của dòng magma bên dưới phun trào giai đoạn sau đã tạo ra một lực đẩy lớn làm cho khối đá dịch chuyển từ phương thẳng đứng sang xiên chéo hoặc nằm ngang.

Hình 1. Các dạng thể nằm phản ánh nhiều giai đoạn phun trào của bazan gành Đá Đĩa
(ảnh: Nguyễn Hữu Xuân)

Các thành tạo granit của dải núi Vọng Phu – Đá Bia (gồm núi Đá Bia, Mũi Đại Lãnh) còn có lịch sử phát triển lâu dài nhất so với toàn bộ các hệ núi đới bờ, được chứng minh bằng bề mặt san bằng cổ nhất (mặt Đông Dương – Eocen, khoảng 40 triệu năm trước), tương đương với khối Ngọc Linh (Lê Đức An, 2015).

* *Tài nguyên địa chất ở Phú Yên đa dạng về kiểu thành tạo:*

Tài nguyên địa chất gắn với đá ở Phú Yên có 2 kiểu thành tạo chính: thành tạo bazan bao gồm các điểm tài nguyên (gành Đá Đĩa, Hòn Yến, gành Ông, vực Hòm, vực Song) và thành tạo granit (núi Đá Bia, mũi Đại Lãnh, Hòn Nưa, gành Đền, vực Phun, thác H'Ly).

Như vậy, tài nguyên địa chất ở Phú Yên đạt được tiêu chí 1 là *có giá trị đa dạng địa chất*.

2) Đánh giá tiêu chí 2: Giá trị mỹ học

Nhiều điểm tài nguyên có giá trị cảnh quan và giá trị cho du lịch nghiên cứu địa chất và giải trí:

- *Gành Đá Đĩa:*

+ Có giá trị du lịch giải trí: Gành cấu tạo gồm các cột đá bazan nhiều màu sắc, chiều dài khác nhau và tiết diện khác nhau (hình ngũ giác, tứ giác, lục giác) xếp sát nhau với các thể nằm khác nhau: thẳng đứng, nghiêng,

ngang, hoặc uốn lượn trông rất đẹp mắt. Các cột đá bị tách ngang thành từng lớp liên tục trông giống những chồng đĩa được xếp khít bên nhau, hiếm có, có sức thu hút đối với du khách.

+ Có giá trị du lịch nghiên cứu địa chất: Tiêu biểu là nghiên cứu chi tiết về quá trình hình thành và đặc điểm bazan ở gành Đá Đĩa của Trịnh Đánh và của nhóm tác giả Hà Quang Hải (Hà Quang Hải, 2015). Ngoài ra, đây cũng là địa điểm học tập, nghiên cứu khoa học của nhiều sinh viên, thực tập sinh của nhiều trường đại học trong cả nước.

+ Có giá trị cảnh quan cho du lịch: Giá trị cảnh quan cho du lịch của gành Đá Đĩa không chỉ ở bản thân nó mà còn là nơi hội tụ của hệ thống cảnh quan thiên nhiên kỳ thú. Phía Bắc gành Đá Đĩa là bờ biển Gành Đền có chiều dài khoảng 1,5km được cấu tạo bởi đá granit, gồm các tháp đá, khối đá có kích thước khác nhau và nhiều màu sắc như trắng, hồng nâu là địa điểm tham quan lý thú. Trên nền các khối đá granit nhấp nhô là ngọn hải đăng Gành Đền, vị trí lý tưởng cho du khách quan sát toàn bộ vịnh Xuân Đài cũng như khu vực bờ biển gành Đền, gành Đá Đĩa. Phía Nam gành Đá Đĩa là Bãi Bàng cát dày trắng mịn, sạch chạy dài khoảng 1200m, nơi rộng nhất gần

100m, rất đẹp và hoang sơ, là điều kiện tốt để hình thành một khu nghỉ dưỡng biển. Phía Tây gành Đá Đĩa là vùng đồi bazan thoải, đỉnh tròn mềm mại với những ruộng bậc thang. Tất cả hội tụ lại tạo nên một vẻ đẹp hoang sơ của tự nhiên khu vực ven biển Gành Đá Đĩa.

- *Núi Đá Bia:*

+ Giá trị cảnh quan của núi Đá Bia cho du lịch tham quan thể hiện ở vẻ đẹp của khối Đá Bia cao 76m nổi bật trên đỉnh núi, thể nằm hơi nghiêng và tạo nên nhiều hình thù kỳ thú khi quan sát ở các hướng khác nhau. Hơn nữa, đứng trên đỉnh núi Đá Bia có thể nhìn bao quát vùng biển xung quanh: Vũng Rô, vịnh Vân Phong, đồng bằng Tuy Hòa.

+ Núi Đá Bia là một di sản địa chất - địa mạo quan trọng của Việt Nam, có giá trị cho nghiên cứu khoa học về tìm hiểu nguồn gốc và quá trình hình thành địa hình. Núi Đá Bia nằm trong dãy núi Vọng Phu - Đá Bia, dải núi địa lũy - khối tầng đồ sộ (dài 70km x rộng 20km), được vận động Tân kiến tạo nâng mạnh nhất ở đới bờ, với đỉnh Vọng Phu (cao 2051m). Cấu tạo nên dải núi này là các đá granit của tổ hợp phức hệ xâm nhập Định Quán và Đèo Cả đã tạo nên di sản địa mạo quan trọng, trong đó có dải núi Vọng Phu - Đá Bia (Lê Đức An, 2012). Tại đây thể hiện rõ ràng nhất là quá trình địa mạo ngoại sinh vùng nhiệt đới (phong hóa, rửa trôi, trọng lực) tác động lên các khối đá granit tạo nên nhiều cảnh quan đặc thù, với dạng địa hình độc đáo trong đó có núi Đá Bia. Đây là khối đá sót lớn dạng tháp vuông nguyên khối nằm trên phần đỉnh núi ở độ cao 706m của dải núi.

- Các điểm tài nguyên địa chất khác (mũi Điện, gành Ông, Gành Đền, gành đá Hòa Thắng, hòn Yến, hòn Nưa, vực Song, vực Hòm, vực Phun, thác H'Ly) đều là những thắng cảnh đẹp, rất có giá trị cho

phát triển du lịch. Thực tế, các điểm thắng cảnh này đã trở thành các điểm du lịch hấp dẫn của Phú Yên.

Như vậy, tài nguyên địa chất ở Phú Yên đạt được tiêu chí 2, *có giá trị mỹ học.*

3) Đánh giá tiêu chí 3: Giá trị độc đáo, đặc sắc

Các điểm tài nguyên địa chất có tính độc đáo là gành Đá Đĩa, quần thể Hòn Yến, bãi Môn - mũi Đại Lãnh, núi Đá Bia, gành Đá Đĩa. Đánh giá chi tiết như sau:

- Gành Đá Đĩa: đặc sắc về giá trị địa chất - địa mạo và là di sản địa chất phun trào bazan dạng cột độc nhất ở ven biển nước ta. Là một kỳ quan địa chất độc đáo và hiếm có trên thế giới, mang ý nghĩa tầm cỡ, đại diện cho quốc gia: Trên thế giới, các dạng gành đá bazan dạng cột tháp ven biển chỉ có ở 4 nơi khác (gành đá đĩa *Giant's Causeway* Đông Bắc Ireland; *gành đá đĩa Fingal* thuộc hòn đảo *Staffa, Scotland*; *gành đá đĩa Los O'rganos* nằm trong quần đảo *Canary, Tây Ban Nha* và *gành đá đĩa Jusangjeolli* nằm ở đảo *Jeju, Hàn Quốc*).

- Quần thể Hòn Yến: Là điểm du lịch gắn với hệ sinh thái san hô cạn (lộ ra khi triều thấp nhất), có đường bộ nối đảo (đến tận chân Hòn Yến) khi nước thủy triều rút, đây là điểm độc đáo của thắng cảnh này, thuộc loại hiếm gặp ở nước ta; Là đảo bazan dạng cột; Bên cạnh là Hòn Sụn – dạng đảo tuft núi lửa duy nhất ở nước ta.

- Bãi Môn - Mũi Đại Lãnh (Mũi Điện): Là nơi đón bình minh đầu tiên trên đất liền Việt Nam; Là điểm cơ sở A8 (điểm thứ 8 trong 11 điểm để xác định đường cơ sở của Việt Nam); Mũi Đại Lãnh thuộc di sản mũi biển mài mòn dải ven biển xếp hạng quốc gia (Lê Đức An, 2015).

- Núi Đá Bia: Nét độc đáo của điểm thắng cảnh này chính là khối đá macma xâm nhập cao 76m, dưới tác động của quá trình phong hóa đã lộ rõ trên đỉnh núi Đá

Bia (cao 76m). Đây là phức hệ xâm nhập granit khối lượng lớn nhất trong lãnh thổ Phú Yên và là dạng địa hình độc đáo của nước ta; được vinh danh là Nam thiên đệ nhất trụ (trụ số một trời Nam) là một trong ba biểu tượng của xứ Đàng Trong (Nguyễn Hoài Sơn, 2011); Thuộc di sản, kỳ quan địa chất địa - mạo khối núi tầng dải ven biển xếp hạng quốc gia.

Vậy, có thể kết luận rằng tài nguyên địa chất gắn với đá ở Phú Yên đạt được tiêu chí 3 (giá trị độc đáo, đặc sắc).

4) Đánh giá tiêu chí 4: Giá trị đi kèm

Tài nguyên địa chất gắn với đá ở Phú Yên không chỉ có giá trị từ chính bản thân tài nguyên mà còn được bổ sung bởi giá trị văn hóa đá và đã trở thành “di sản văn hóa đá”. Điều này đã tác động rất tích cực đến hoạt động du lịch. Khi khai thác loại hình du lịch tham quan, trải nghiệm giá trị địa chất gắn với đá, cần khai thác các sản phẩm du lịch bổ sung như: đàn đá, kèn đá, giếng đá, tường đá, đường đá,... của địa phương (huyện Tuy An) để tăng thêm sự trải nghiệm với đá của du khách, cụ thể:

- Đàn đá: Bộ đàn đá Tuy An (Phú Yên) gồm 8 thanh, các nhà chuyên môn đánh giá đây là bộ đàn đá có thang âm thuộc loại chuẩn nhất trong số những đàn đá thời tiền sử, được phát hiện ở Việt Nam tính đến thời điểm hiện nay. Đàn đá Tuy An đã xuất hiện cách đây khoảng 3000-2500 năm (Nguyễn Hoài Sơn, 2011), có thang âm điệu thức rất gần với các thang âm truyền thống của các dân tộc vùng Đông Nam Á và Nam Á. Với khả năng diễn tấu tương hợp các tiết điệu dân ca nhạc của một số tộc người đang cư trú trên nhiều vùng lãnh thổ, có thể nói đàn đá Tuy An là một di sản văn hóa độc đáo, là niềm tự hào không chỉ của người dân Phú Yên mà còn cả cộng đồng dân tộc Việt.

- Kèn đá: Được chế tác từ đá bazan sẵn

có ở địa phương có lỗ thổi hơi vào và lỗ thoát hơi ra. Phía trong ruột lỗ có gờ hình xoắn ốc, khi thổi tạo nên âm thanh có cao độ khác nhau.

- Kiến trúc đá: Có chùa Từ Quang (chùa Đá Trắng), tọa lạc trên ngọn núi có nhiều đá trắng (Bạch Thạch Sơn). Ngoài kiến trúc đẹp, cổ kính, tôn nghiêm, xung quanh chùa có bờ thành xếp bằng những khối đá, tạo một khuôn viên khép kín, tôn thêm vẻ lung linh, kỳ bí của ngôi chùa. Đường đá từ quốc lộ 1A dài gần 500m dẫn lên chùa là con đường đá cổ còn nguyên vẹn nhất ở Phú Yên hiện nay. Đường đá cổ này vừa có giá trị thẩm mỹ, góp phần tạo nên nét đặc sắc của một ngôi cổ tự, vừa là di sản văn hóa của địa phương.

- Đá còn hiện diện trong cuộc sống của rất nhiều vùng quê Tuy An. Hiện nay, ở nhiều xã như An Thọ, An Lĩnh, An Ninh Đông, An Hiệp, An Thạch... vẫn còn nhiều con đường đá, giếng đá, hàng rào đá, mộ đá, nhà kho bằng đá, xếp thành chồng mà không dùng chất liệu kết dính.

Có thể kết luận, các giá trị văn hóa đá ở Phú Yên rất đặc sắc, là một giá trị bổ sung có ý nghĩa lớn cho lễ hội du lịch tham quan trải nghiệm các giá trị địa chất gắn với đá ở Phú Yên.

Kết luận chung: Tài nguyên địa chất gắn với đá ở Phú Yên đạt được cả 4 tiêu chí về *giá trị đa dạng địa chất, giá trị mỹ học, giá trị độc đáo, đặc sắc và giá trị đi kèm*, nên rất thuận lợi cho phát triển loại hình du lịch tham quan, trải nghiệm các giá trị địa chất gắn với văn hóa đá. Đây chính là cơ sở lý luận vững chắc để Phú Yên có thể phát triển loại hình du lịch này, tạo nên sản phẩm du lịch đặc thù của địa phương, tạo nét riêng biệt của Phú Yên so với các địa phương khác.

5. Định hướng khai thác

Từ kết quả đánh giá như trên, cho thấy

tài nguyên địa chất gắn với đá ở Phú Yên rất thuận lợi để khai thác cho phát triển du lịch.

Hơn nữa, trong giai đoạn hiện nay khi mà các địa phương đều quan tâm đến phát triển du lịch thì sự trùng lặp về sản phẩm du lịch sẽ rất khó tạo được lợi thế cạnh tranh, đặc biệt đối với địa phương đi sau trong phát triển du lịch như Phú Yên. Vì vậy, việc tìm ra một sản phẩm du lịch độc đáo, đặc thù, có thương hiệu sẽ là một lợi thế cạnh tranh về sản phẩm du lịch trên thị trường.

Với lợi thế về tài nguyên thiên nhiên độc đáo là gành Đá Đĩa, một di sản địa chất của Việt Nam, một di tích cấp quốc gia đặc biệt và là một thắng cảnh rất hiếm có trên thế giới, nên nơi đây luôn là sự quan tâm hàng đầu của du khách khi đến Phú Yên. Tuy nhiên, nếu chỉ có gành Đá Đĩa thì chưa đủ để có thể phát huy được toàn bộ những giá trị tài nguyên gắn với đá của Phú Yên. Do đó, phát triển loại hình du lịch tham

6. Hình ảnh các điểm đến cho loại hình du lịch tham quan, trải nghiệm giá trị địa chất gắn với văn hóa đá ở Phú Yên

Hòn Yến (ảnh: Trần Bảo Hòa)

Gành Đá Đĩa (ảnh: Nguyễn Thị Ngạn)

quan, trải nghiệm giá trị địa chất gắn với di sản văn hóa đá cần kết nối với những điểm tài nguyên thiên nhiên gắn với đá và các giá trị văn hóa đá ở Phú Yên (mà gành Đá Đĩa là con át chủ bài) để du khách có được hành trình trải nghiệm các giá trị địa chất gắn với văn hóa đá của Phú Yên một cách đầy đủ và ấn tượng nhất. Do đó loại hình du lịch này được ưu tiên khai thác. Định hướng khai thác như sau:

+ Khu vực phía Bắc: Các điểm để khám phá giá trị địa chất là gành Ông, Hòn Yến, gành Đá Đĩa, gành Đền, vực Hòm, vực Song. Khám phá các giá trị di sản văn hóa đá là ở huyện Tuy An (bộ đàn đàn đá Tuy An, chùa Đá Trắng, kèn đá, hàng rào đá, tường đá, đường đá, giếng đá).

+ Khu vực phía Nam: Các điểm để khám phá giá trị địa chất là mũi Điện, núi Đá Bia, Hòn Nưa, gành đá Hòa Thắng.

+ Khu vực phía Tây: Các điểm để khám phá giá trị địa chất là vực Phun, thác H'Ly.

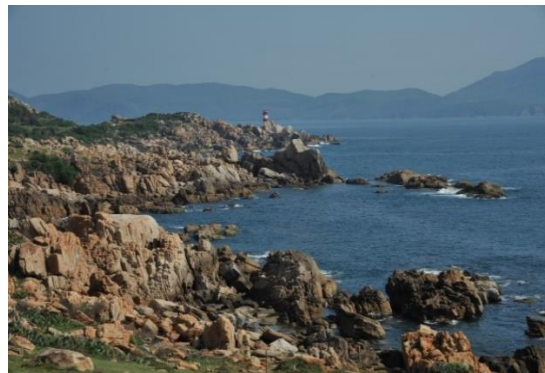
Núi Đá Bia (ảnh: Nguyễn Hữu Xuân)

Bình minh ở mũi Điện (ảnh: Dương Thanh Xuân)

Bazan ở bãi Xếp - gành Ông
(ảnh: Nguyễn Hữu Xuân)

Granit ở khu vực gành Đèn
(ảnh: Nguyễn Hữu Xuân)

Bazan dạng cột ở vực Hòm
(ảnh: Nguyễn Hữu Xuân)

Bazan dạng cột ở vực Song
(ảnh: Google Earth)

Đàn đá Tuy An
(ảnh: baophuyen.com.vn/13/09/2020)

Đường đá Tuy An
(ảnh: Nguyễn Hữu Xuân)

Hàng rào đá Tuy An
(ảnh: Nguyễn Hữu Xuân)

Cối đá Tuy An
(ảnh: Nguyễn Hữu Xuân)

Bộ Kèn đá Tuy An
(Báo Cảnh sát toàn cầu, ngày 20/03/2016)

Thác H;Ly
(ảnh: Nguyễn Thị Ngạn)

Sa thạch màu ám khói ở gành đá Hòa Thắng
(ảnh: Nguyễn Thị Ngạn)

Granit ở Hòn Nưa
(ảnh: Nguyễn Hữu Xuân)

7. Kết luận và kiến nghị

Như vậy, phát triển loại hình du lịch tham quan trải nghiệm giá trị địa chất gắn với văn hóa đá của Phú Yên là có cơ sở khoa học và hoàn toàn phù hợp với thực tiễn, sẽ tạo được sản phẩm du lịch đặc thù, góp phần thúc đẩy sự phát triển của ngành du lịch Phú Yên.

Tuy nhiên, trong khai thác giá trị của tài nguyên cho phát triển du lịch, cần chú ý đến các vấn đề sau để đảm bảo khai

thác tốt giá trị tài nguyên cũng như đảm bảo sự phát triển bền vững, cụ thể:

- Trong tương lai gần, cần đầu tư đường giao thông để thuận tiện hơn trong việc tiếp cận hai điểm tài nguyên độc đáo là Vực Song và Vực Hòm.

- Trong khai thác tài nguyên cần chú ý đến việc bảo tồn tính nguyên trạng của tài nguyên, không làm mất đi giá trị vốn có của nó. Chẳng hạn, trong khai thác gành Đá Đĩa cho phát triển du lịch như hiện

nay, việc cho du khách trực tiếp xuống gành để tham quan là chưa hợp lý. Vì hiện tại một số khu vực bề mặt các “đĩa” đã bị ăn mòn, nhẵn bóng, không còn lộ rõ mặt “đĩa” của đá. Nếu cứ tiếp tục khai thác như vậy, tương lai sẽ còn nhiều diện tích khác cũng sẽ bị “nhẵn bóng” như vậy. Khi đó, hệ giá trị của gành Đá Đĩa sẽ bị giảm đi. Để khai thác tốt giá trị tài nguyên, nhưng không gây

tổn hại tài nguyên, cần xây dựng các lối tham quan bằng các đường bậc thang không tiếp xúc với mặt đá, lối đi có lan can để đảm bảo an toàn để tham quan. Lối tham quan vòng theo các hướng của gành theo đường “xoáy ốc” dẫn lên đỉnh gành. Hoặc cần bố trí các địa điểm chỉ dẫn để quan sát di tích từ xa, để thấy được nhiều hơn nữa các hình dạng đặc biệt của di tích □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Lê Đức An, Ông Đình Khanh (2012), *Địa mạo Việt Nam Cấu trúc – Tài nguyên – Môi trường*, NXB Khoa học Tự nhiên và Công nghệ.
- Lê Đức An (2015), *Đới bờ biển Việt Nam-Cấu trúc và Tài nguyên thiên nhiên*, NXB Khoa học Tự nhiên và Công Nghệ.
- Hà Quang Hải, Phan Thị Thảo Nguyên, Lê Nguyễn Thủy Tiên, Nguyễn Trường Ngân (2015), *Địa di sản bờ biển gành Đá Đĩa, Tuy An, Phú Yên*, Trang thông tin Cổng thông tin Địa Môi trường, Khoa Môi trường, Trường ĐHKHTN, TP. HCM.
- Nguyễn Hoài Sơn (chủ biên) (2011), *Di sản văn hóa đá ở Phú Yên*, NXB Khoa học xã hội, Hà Nội.

Assessment of geological resources for tourism on visiting and experiencing geological values associated with rock cultural heritage in Phu Yen province

Nguyen Thi Ngan^{1,2}

¹Phu Yen University, ²Graduate University of Sciences and Technology

Email: nguyenthingan@pyu.edu.vn

Received: May 12, 2021; Accepted: June 03, 2021

Abstract

The paper assesses the geological resources associated with rocks in Phu Yen according to the value system based on the four following criteria: geological diversity values, aesthetic values, unique – original values and accompanying values to determine the advantages of this form of resources for tourism development. Based on which, some orientations are proposed to exploit the values of the geological resources in Phu Yen for tourism development, creating a unique tourism products of the locality.

Keywords: Assessment, geological resources, tourism, Phu Yen